Leto LXXI | Štev. 44 a | V Ljubljani, v sredo, 24. februarja 1943-XXI | Spedizione in abbonamento postale Poštnina plačana v gotovini | Prezzo - Cena L 0.80

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir • nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.
Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31 50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.
Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Bollettino No 1004

Contrattacchi nemici stroncati in Tunisia

Il nemico perdeva 845 prigionieri, 66 carri armati catturati, 74 automezzi blindati, 58 cannoni, 15 velivoli abbattuti

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

In Tunisia sono stati stroncati contrattacchi del nemico contro le posizioni raggiunte dalle truppe dell'Asse.

Cinque velivoli risultano abbattuti in duelli aerei nel cielo tunisino e sul Canale di Sicilia.

Nei combattimenti degli ultimi quattro giorni venivano presi 845 prigionieri, distrutti 66 carri armati, 74 automezzi blindati, 58 cannoni e catturati molti automezzi.

Il nemico ha perduto due bombardieri nel attacco ad un nostro convoglio in Mediterraneo e due aerosiluranti sull'isola di Milo (Cicladi).

Ieri sera aeroplani nemici hanno incursionato la città ed i dintorni di Palermo causando danni limitati e 6 morti e 6 feriti nella popolazione civile, il cui contegno è stato esemplare.

Due degli apparecchi incursiori, colpiti dal tiro delle batterie contraeree ed un terzo, abbattuto dalla nostra caccia notturna, precipitavano rispettivamente ad est di Monte Pellegrino, ad ovest di Terrasini ed in mare presso Valdesi. Tre altri velivoli sono stati distrutti dal tiro delle artiglierie: due su Pantelleria, caduti in mare vicino alla costa, ed uno a Catanzaro-Marina precipitato a circa 15 chilometri dalla spiaggia.

Vojno poročilo št. 1004

Sovražni protinapadi v Tuniziji zlomljeni

Sovražnik je zgubil 845 ujetnikov, 66 tankov uničenih, 74 oklepnih vozil in 58 topov - 15 letal sestreljenih

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Tunisu so bili zlomljeni sovražni protinapadi proti postojankam, ki so jih zasedle osne čete.

Na tuniškem nebu in nad Sicilskim prelivom je bilo v zračnih dvobojih sestreljenih 5 letal.

Zadnje 4 dni je bilo v bitkah prijetih 845 ujetnikov, uničenih 66 tankov, 74 oklepnih sredstev, 58 topov in zaplenjenih je bilo mnogo avtomobilov.

Sovražnik je izgubil dva bombnika pri napadu na neko našo spremljavo v Sredozemlju in dve torpedni letali na otoku Milosu (Cikladi).

Davi so sovražna letala napadla Palermo in okolico ter povzročila omejeno škodo in 6 mrtvih ter 6 ranjenih med civilnim prebivalstvom, čigar vedenje je bilo zgledno.

Dvoje napadajočih letal, zadetih od protiletalskega topništva, in tretje, sestreljeno od naših nočnih lovcev, je treščilo vzhodno od Monte Pelegrino, zahodno od Terrasinija in v morje pri Valdesiju. Troje nadaljnjih letal je uničilo topništvo: dve nad Pantellerijo, ki sta padli v morje blizu obale, eno pa pri Catanzaro Marini, ki je treščilo v morje kakih 15 km od obale.

Sovjetski oddelki ob Miusu uničeni

Enaka usoda je doletela ruske divizije med Harkovom in Dnjeprom — Nemški protinapadi med Doncem in Dnjeprom — Boji pri Harkovu, Kursku in Orelu

Hitlerjev glavni stan, 23. febr. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

V veliki zimski bitki na južnem delu vzhodnega bojišča so se dalekosežni sovražni cilji izjalovili. Ker se mu ni posrečilo prodreti trdno ustaljene fronte nemške vojske na vzhodnem robu Dončevega industrijskega ozemlja, je poskusil s severozapada prodreti v hrbet. Sovjetske divizije, ki so na ta način dospele za naše bojišče ob Mžusu, so bile medtem uničene ali razpršene. Prav tako se je zgodilo z onimi sovjetskimi oddelki, ki so bili pognani še dalje iz pokrajine južno od Harkova proti Dnjepru. Usodo, ki so jo pripravljali nemški armadi, so doživeli sami. Od svojih zvez odrezani in prijeti od naših divizij z vseh strani so bili uničeni ali razkropljeni. Rezerve, ki so bile poslane za njimi so bile od letalstva odkrite ter njihove goste kolone v neprestanih napadih letalskih oddelkov uničujoče zadete. Ker vreme, ki že zdaj menjava med snegom in odjugo, onemogoča velike operacije v bližnji bodočnosti, osredotoča sovražnik svoje napore vedno bolj v ozemlje severno od Harkova in na srednji ter severni del vzhodnega bojišča.

Včeraj je sovražnik napadel z močnimi silami na več točkah kubanjskega mostišča. Vsi napadi so bili v hudih bojih z izgubami odbiti.

V Dončevem ozemlju so ponovili Sovjeti z več divizijami prodorne poskuse. Bili so v težkih in spremenb polnih bojih vrženi zopet nazaj.

V prostoru med Doncem in Dnjeprom so oklepni in pehotni oddelki vojske in oboroženih SS, odlično podprti od strmoglavih borbenih in bojnih letal, nadalje koncentrično napadali sovražnika in uničili močne sovražne bojne skupine.

V prostoru zapadno od Harkova in Kurska, kakor tudi južno od Orela se ogorčeni boji nadaljujejo.

Severovzhodno in severno od Orela je sovražnik na širokem bojišču napadel z močno podporo oklepnih sredstev topništva in bojnih letal. Napadi so se ponesrečili ob žilavi obrambi nemških, pehotnih in motoriziranih divizij. 55 sovjetskih oklepnih vozil je uničenih obležalo pred našimi postojankami.

Na bojišču ob Volhovu se je ponesrečil sovražni napad proti neki mostiščni postojanki. Južno od Ladoškega jezera so borbe zopet oživele. Sovjetske čete so na nekem odseku napadle z masiranimi silami, bile pa so z izgubo 47 oklepnih vozil krvavo odbite.

V severni Afriki je poskusil sovražnik z novodošlimi oddelki zopet osvojiti obvladajoče postojanke, ki jih je izgubil v prejšnjih dneh. Bil je z izgubami odbit. Mnogo oklepnih vozil je bilo uničenih. Plen in število ujetnikov sta zopet znatno narastla. Nemške letalske skupine so izvedle uničujoče udarce proti nekemu sovražnemu oskrbovalnemu oporišču v alžirskem višavju in proti topovskim postojankam zapadno od Tunisa. Vojaške naprave pristanišča v Tripolisu so bile ponoči uspešno napadene z bombami.

Berlin, 23. februarja AS: Poročila o velikem odporu, ki ga je izzval povratek rdečih nasilnikov v Kavkaz med tamkajšnjim prebivalstvom, so dobila potrdilo v izjavah nekaterih boljševiških častnikov, ki so bili zadnje dni ujeti na vzhodnem bojišču. Tako je izpovedal sovjetski kapitan Sergij Babenko, da kavkaško prebivalstvo bodisi po gorskih pokrajinah, bodisi po stepi začenja proti rdečim četam pravo gverilijo. To prebivalstvo je naravnost mojstrsko v gverilskem vojskovanju. Sovjetske oblasti so v skrbeh zaradi stalnih napadov na proge, ki vodijo na bojišče. Mnogi oddelki, ki so dovažali živež in vojno gradivo, so bili že napadeni. Izropanih je bilo več vojnih skladišč, uničenih pa nekaj mostov.

Monakovo, 23. februarja AS: »Abendzeitung« prinaša razlago, zakaj so nemške čete prostovoljno zapustile donješko kotlino. List pravi, da bi seveda Sovjeti na tem področju mnogo raje trčili na zagrizeno obrambo, ki bi jim omogočila, da bi z množičnimi napadi na odseke severno od Harkova in Kurska do vožnega železniškega križišča Orela izvedli velik obkoljevalni strateški načrt, tako da bi se ruske armade lahko hitro valile proti Azovskemu morju, po možnosti v smeri zahodno od Taganroga. Ta načrt je izpodletel in sovjetska ofenziva so po mnenju tega lista vedno bolj bliža trenutku, ko bo morala tekmovati s časom. To je najboljša posledica nemškega obrambnega načina, obstoječega v elastični obrambi, ki slabi sovražnika, mu preprečuje načrte, ga oddaljuje od njegovih izhodišč ter ga izvablja na odseke, v katerih nemške sile razpolagajo z boljšo preskrbovalno organizacijo ter z velikimi obrambnimi in napadalnimi možnostmi.

Sovjetska ofenziva pojema

Berlin, 22. februarja. Sovjetski napadi so se začeli z mislijo, da bodo preplašili in zmedli sovražnika. Ko se je rdeči vojski posrečilo dospeti do Rostova in Harkova in sta bili te dve mesti zavzeti, se je sovjetsko prodiranje ustavilo in ni napredovalo z vidnim uspehom.

Zdaj trajajo boji v istem predelu, kot so trajali minuli ponedeljek. Bojišče se omejuje na prostore vzhodno od Rostova in Vorošilovgrada in vzhodno od Harkova in Orela. Toda nemški udarci so zdaj silnejši in živahnejši, zlasti še v območju Orela.

Berlinski listi, prinašajoč poročila z vzhodnega bojišča, pišejo zlasti o močnih nastopih nemških letal. Le malo je cest, po katerih bi se mogle premikati rdeče čete, saj je vse razrito z granatami, ki z njimi nemški bombniki obmetujejo ceste in pota. Prav tako so razdrte železniške proge in vse rdeče kolone imajo na razpolago le dvoje ali troje uporabnih potov, po katerih se morejo premikati s tovornimi avtomobili in oklepnimi vozili. Nemški bombniki ne mirujejo ne podnevi ne ponoči in navzlic slabemu vremenu in mrzlemu ozračju vznemirjajo sovražnika, da ne more prodirati, kot bi si sam želel.

Vendar si v Berlinu ne delajo nepotrebnih in lepremišljenih utvar. Zavedajo se, da sovjetsko poveljstvo še ne bo dovolilo umika in bo še nadalje napelo vse sile, da bi prodiralo dalje proti jugu, zlasti še, ker se boji pomladi, ko se bodo začeli nemški napadi. Hkrati pa se sovjetsko poveljstvo boji, da ne bi preveč tvegalo in bi ne obtičale rdeče čete v kakem železnem objemu nemških in zavezniških sil, odkoder ne bi bilo potem nobenega izhoda več.

V območju polotoka Tamana ni zdaj drugega ko praske s patruljami, na vzhodu Vorošilovgrada pa so sovjetske čete napadle nemške čete, vendar so bile krvavo odbite in uničene. Tu je bilo zaseženih več boljševiških oklepnih in tovornih vozil. Nekaj rdečih vozil pa se je že prej ustavilo ker zaradi pomanjkanja kuriva niso mogla več naprej.

(Le Ultime Notizie).

Buenos Aires, 23. febr. AS. Iz Indije se je izvedelo, da je Wendel Wilkie izrazil možnost, da bo določen za kandidata [illegible]

Japonska pomladanska ofenziva

Šanghaj, 23. febr. AS. Japonska pomladanska ofenziva je v polnem razvoju in zadaja težke udarce čungkinškim silam. Japonske čete so najprej uspešno končale pomembne boje v osrednji Kitajski, nato pa so napadle poglavitna sovražna strateška središča v severnem Kiangsiju in zasedle Pattan ter Funing. Istočasno so bile v južnem Hupehu uničene 4 čungkinške divizije ob reki Jangce. Japonski oddelki so jih zelo hitro in spretno obkolili, nato pa razbili in uničili. Uspeh zadnjih operacij so proti pričakovanju priznali tudi sami vojaški voditelji, ki so se izrazili, da so čungkinške sile zdaj manj kakor kdaj koli prej sposobne nuditi primeren odpor japonskim vojakom, s katerimi sodelujejo tudi kitajske nangkinške sile. Čungkinške čete dobro čutijo in se zavedajo, da ne morejo dobiti oskrbe iz tujine in zdi se, da so po večini zelo slabo opremljene. Po drugi strani je bila znova zelo omajana njihova morala, ko je Nangking napovedal vojno Čungkingu in so se pomnožili pobegi čungkinškega vojaštva. Druga stvar, ki vpliva na moralo čungkinških čet, je polna japonska letalska pomoč, ki navzlic neugodnim vremenskim razmeram stalno podpira kopenske boje ter zadaja sovražniku velike izgube.

Tokio, 23. febr. AS. Glavni japonski stan poroča, da so izvedla letala japonske vojne mornarice uspešen nočni napad na sovražne vojne ladje, zasidrane v pristanišču, kakor tudi na kopenske naprave na otoku Espirito Santo, ki spada v skupino Novih Hebridov. En rušilec se je takoj potopil, dug pa je bil zažgan. Poškodovani so bili tudi vojaški cilji na kopnem. Vsa japonska letala so se vrnila.

Šanghaj, 23. febr. AS. Japonske sile, ki so se izkrcale na polotoku Leičov, hitro napredujejo proti severu in so zasedle Munkinčao. Hitro se nadaljuje čiščenje čungkinških oddelkov, ki se še nahajajo na polotoku.

Enrico Pezzi junaško padel na vzhodu

Rim, 23. febr. AS. General letalske brigade Enrico Pezzi, poveljnik italijanskega letalstva na ruskem bojišču, se iz nekega vojnega poleta ni več vrnil v oporišče. General Enrico Pezzi je bil rojen leta 1897 v Collevecchio. 17 let star je stopil v vojaški kolegij v Rimu in je bil po treh letih imenovan za topniškega podporočnika. Kot tak se je udeležil vojne 1915-1918. 20. julija 1933 se je kot poročnik udeleževal letalskega tečaja. Kot letalski opazovalec je bil določen za Tripolis, kjer so bili nastopi proti upornikom. Za svoje obnašanje je dobil 4 pohvale in srebrno kolajno za zasluge. Nato je stopil v vrste kraljevega letalstva. Leta 1926. je bil povzdignjen v kapitana in je končal pilotski tečaj ter je bil imenovan za vojaškega pilota. Leta 1936 je bil že podpolkovnik ter je odšel v Italijansko Vzhodno Afriko, kjer si je v nekem boju zaslužil drugo srebrno kolajno za zasluge. Po povratku v domovino je bil imenovan za poveljnika nekega ogledniškega roja, leta 1938. pa je bil zaradi vojnih zaslug imenovan za polkovnika. Kot prostovoljec je nato odšel v Španijo, kjer je vodil svoje oddelke v težkih bojih ter je bil odlikovan s tretjo srebrno kolajno za zasluge. V prvem razdobju sedanje vojne se je kot poveljnik skupine bojnih letal v Sredozemlju še posebej izkazal in bil še enkrat odlikovan. Februarja 1942. je bil povzdignjen v generala in izročeno mu je bilo poveljstvo italijanskih letalskih sil v Rusiji v protiboljševiški vojni, ki jo je z najčistejšo vero začel s prvimi italijanskimi skvadristi. Odlikovan je bil z viteškim križem savojskega vojaškega reda, z nemškim železnim križcem I. razreda in dobil je tudi visoko romunsko odlikovanje.

Angleško-boljševiška neskladja

Diplomatski značaj Churchillove bolezni — Attlee in rdeča armada

Berlin, 23. febr. Berlinsko mnenje o diplomatskem značaju Churchillove bolezni je bilo potrjeno z dejstvi. Ni še bil končan dan rdeče armade, ko je že Reuter objavil, da se je Churchillovo stanje izboljšalo. Poročilo pravi: »Ker Churchill nima več nikakega vzroka ostati v postelji, se bo njegovo stanje gotovo naglo izboljšalo.« Po sodbi berlinskih krogov zadnje dni to ni edini glas o angleško-boljševiških odnošajih. So pa še druga neskladja, ki so težko ušla pozornosti poslanika Majskega. To je na primer zadrega in malo prepričljiv ton v govoru angleškega zunanjega ministra ali pa iznajdba Attleeja, ki je govoril v Cardiffu, kjer je omenjal svoje potovanje v Sovjetsko Zvezo pred petimi leti, kjer da so naredili na njega globok vtis sovjetski vojaki kot ljudje, polni značaja, torej pravih in resničnih znakov osebnosti. Resnica pa je, kakor poroča nemški tisk, da je Attlee po svojem povratku iz Moskve razkril zaledje strahotnega pokolja maršala Tuhačevskega ter mnogih njegovih generalov in častnikov, ki so bili po Attleejevih besedah pomorjeni ravno zato, ker so poskušali dati boljševiškemu vojaku osebni lik in odpraviti amorfni in brezdušni značaj rdeče armade, pa so si z iskanjem tozadevnih reform nakopali Stalinovo jezo. Stalin je namreč hotel imeti armado oboroženih sužnjev.

Edini, ki se je zadnjo nedeljo sijajno izvlekel iz zadrege — pripominja berlinski tisk — je kralj Jurij, ki je dobro prebredel oviro. Angleški kralj, ki je očividno še hranil neko spoštovanje do tradicij in še mogoče ni pozabil, da so Stalin in njegovi tovariši odgovorni za umor njegovega sorodnika carja Nikolaja, ni pel slave rdeči armadi in se je rešil iz zadrege z brzojavom, v katerem sporoča Kalininu, da je podaril mestu Stalingradu častno meč.

Gafsa in Sbeitla

Rim, 23. februarja. Kakor je objavilo vojno poročilo št. 1000, so osne čete zasedle Gafso in Sbeitlo. Gafsa leži v južnem Tunisu, kakih 140 km od obale Gabeškega zaliva, 345 m nad morjem in ima kakih 10.000 prebivalcev. To mesto je središče za industrijo fosfatov. To dragoceno rudo kopljejo zlasti v matlaonskih rudnikih. Sbeitla je bila zadnja bizantinska prestolnica, ko so zapustili Kartagino in ima železno zvezo z obalo. Iz zgodovinskega stališča je zanimivo pripomniti, da spominja Gafsa na latinski svet, kjer je bila vojaška trdnjava, ki so jo organizirali Rimljani v Afriki in je imela za stalno posadko oddelek tretje Avgustove legije, Sbeitla pa spominja arabski svet na njegovo prvo zmago nad Bizantinci.

Nesreča ameriškega »Clipperja«

Lisbona, 23. febr. AS. Snoči je nastala močna eksplozija na krovu »Cliperja«, ki je prišel iz Newyorka in je nameraval pristati. V letalu je bilo 40 oseb in sicer 27 potnikov ter 13 članov posadke. Rešilo se je le 16 oseb, ki so vse hudo ranjene. Našli so že 4 mrtvece, manjka pa še 20 oseb, za katere smatrajo, da so se verjetno potopile v reki Taho. Iskanje ponesrečencev se nadaljuje.

Lisbona. Ameriško poslaništvo v Lisboni noče objaviti imen umrlih ali ranjenih pri nesreči ameriškega »Clipperja« na Portugalskem. Med ranjenci se nahaja baje tudi ameriški poslanik v Indiji Phillips.

Buenos Aires, 23. febr. AS. Mornariško ministrstvo Združenih držav poroča, da je sovražnik potopil dva ameriška potniška parnika. Pogrešajo 800 ljudi.

Angleška delavska stranka odklanja komuniste

Rim, 23. febr. AS. Te dni, ko so v Londonu ob priliki obletnice ustanovitve sovjetske vojske angleška vlada, stranke in časopisi poveličujejo rdečo armado in angleško-rusko zavezništvo, so pristaši angleške delavske stranke priredili manifestacijo, ki britanski komunistični stranki ni bila nič kaj preveč všeč. Narodni izvršilni odbor te stranke je odklonil prošnjo za včlanjenje komunistične stranke ter izjavil, da ni samo popolnoma neodgovoren za britansko politiko pač pa, da zasleduje tudi cilje, ki jih ni mogoče spraviti v sklad z ideologijo in cilji komunistične stranke. Odbor zatrjuje poleg tega, da bi včlanjenje komunistične stranke ogrožalo uresničenje pristašev angleške delavske stranke, da se po vojni temeljito spremene socialne razmere na svetu. V tej trditvi je treba iskati razlago, kakšno stališče zavzemajo pristaši angleške delavske stranke proti britanski komunistični stranki, ki se zdi v splošnem zboru navdušenja in hvale za boljševiško zavezništvo slabo uglašena. Očividno je, da pristaši angleške delavske stranke zato tako postopajo, ker se boje, da bi komunistična stranka, čim bi prišla do svojega glasu, utegnila vedno bolj očitno tekmovati med delavskimi množicami in še bolj ustvarjati konkurenco, ki pristaše angleške delavske stranke že zdaj nekoliko skrbi. Spričo takšne resne nevarnosti si odbor delavske stranke ni pomišljal odločno zavrniti prošnjo, čeprav je na drugi strani poudaril, da so pristaši delavske stranke navdušeni pristaši prijateljstva med Angleži in Rusi in čeprav so izrazili svoje veliko občudovanje boljševiške vojske.

Švicarsko-hrvatska pogajanja

Zagreb, 23. febr. AS. Iz Zagreba je odpotovalo v Bern hrvatsko gospodarsko odposlanstvo, da bi zaključilo pogajanja za švicarsko-hrvatsko trgovsko pogodbo. Voditelj delegacije je dr. Čabaš, glavni ravnatelj za trgovino in industrijo.

Strogi ukrepi v Bolgariji

Sofija, 23. febr AS. Ker so se ponovila teroristična dejanja, je izvedla milica v Sofiji in drugih mestih zelo stroge ukrepe in aretiranih je bilo mnogo podtalnih elementov. Kot se zdi, je voditeljica teroristov neka Judinja.

Eksc. Grazioli vodil sejo Pokrajin. korporacijskega sveta

Plenarne seje so se udeležili najvišji predstavniki oblasti — Nadvse važen govor Vis. komisarja Graziolija

V torek dopoldne je bila v zborničnem palači v Beethovnovi ulici plenarna seja Pokrajinskega korporacijskega sveta. Seji je predsedoval Visoki komisar Eksc. Grazioli v izredno lepo in slikovito okrašeni zborničnem dvorani v prvem nadstropju. Na sejo so prišli tudi poveljnik Armadnega zbora Eksc. general Gambara, Zvezni tajnik Orlandini, predsednik apelacijskega sodišča Pilloto, ki je dospel v posebnem poslanstvu v Ljubljano, ljubljanski župan, general Rupnik, kvestor Ravelli, viceprefekt David, podžupan Tranchida in vsi načelniki uradov ter strokovnjaki pri Visokem komisariatu. Eksc. Graziolija in druge predstavnike najvišjih oblasti so pričakovali v veži palače predsednik Pokrajinskega korporacijskega sveta, viceprefekt Bisia, izvedenec pri korporacijskem svetu dr. Apollonio, podpredsednik dr. Mohorič ter podtajnik dr. Pless. Preden je Eksc. Grazioli začel sejo, na katero so prišli vsi člani Korporacijskega sveta, je zapovedal pozdrav Kralju, Duceju in Oboroženim Silam. Predsednik sveta je nato prečital poročilo o delavnosti Pokrajinskega korporacijskega sveta. To poročilo bomo objavili jutri. Ko je predsednik sveta končal s poročilom, je bilo to sprejeto z odobravanjem. Nato je vstal Eksc. Grazioli in izvajal:

Pomemben nagovor Eksc. Visokega komisarja

Ekscelence, drugovi, gospoda!

Ob priliki prve obletnice priključitve Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji sem že omenil odredbo o ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki se je tedaj pripravljala; omenjeni organ, ki ima nalogo, sporediti in dajati pobudo vsemu gospodarskemu življenju v Pokrajini, je ustanovljen z naredbo 123 z dne 2. maja pr. leta z veljavnostjo od 26. junija pr. leta.

Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta je bil fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji.

Kdor je, kakor Vi imel možnost slediti vsemu tozadevnemu obširnemu pripravljalnemu delu, je lahko opazil, da se ni delalo na to z izredno ali celó s pretirano naglico in očividno se je namenoma tako postopalo.

Pomen korporacijske ureditve

Predvsem so morali novi sistem ne le spoznati, marveč se tudi vživeti v istega, njegovi voditelji, poklicani, da ga razširjajo med ljudstvom; kajti sprememba je bistvena in popolna — od tukaj obstoječih delavskih organizacij, ki so se naslanjale na bivše politične stranke ter služile bodisi svojim političnim strankam, bodisi osebnim interesom, ali kvečjemu interesom posameznih že omenjenih skupin — do sindikalne fašistovske organizacije, vertikalne, razporejene po kategorijah, kjer dobi vsak produktivni element svoje določeno mesto in svoj natančno določeni delokrog.

Od stare in preživele koncepcije boja med kapitalom in delom, ki je enako neugodna za oba produkcijska činitelja, prihajamo do jasne, realistične koncepcije fašističnega korporativizma, to je do sodelovanja in skladnosti med kapitalom in delom, v interesu vseh produktivnih sil, v višjem državnem okviru.

Ta sistem — ki pomeni osnovno uresničenje režima po zaslugi Ducejevega genija, »pristen izraz ljudstva«, čigar potrebe in želje so mu znane — je dal delavcem dostojanstvo, ponos in zavest ter je bil uspešno sredstvo za ono »socialno pravičnost«, ki je šla preko naših meja, da bi postala geslo narodov Osi in njenih zaveznikov, da bi »proletarski narodi« slednjič dobili svoj prostor na soncu ter možnost kruha za svoje otroke proti krivičnosti narodov s petimi obroki hrane ter proti boljševizmu, ki zanika in uničuje rodbino in vero, ki skupno s češčenjem Domovine tvorita bistveno osnovo za naše življenje.

Priznati moram inteligentno, natančno in koristno delo, ki so ga izvršili voditelji vseh činov in kategorij pri ustanavljanju sindikalnih organizacij, prav tako pa tudi zelo uspešno delo strokovnjakov.

To sodelovanje je bilo, po mojih navodilih, na vseh poljih nadvse učinkovito, uspehi pa bodo v bodočnosti, v korist delavcev vedno večji.

Sigurno je treba še mnogo dela za ureditev raznih sindikatov, zlasti za one v Pokrajinskem združenju svobodnih poklicev in umetnikov, kjer pa se že pripravljajo zborični seznami za posamezne skupine svobodnih poklicev.

Ob priliki sestanka, ki sem ga imel z voditelji Združenja delodajalcev in delojemalcev, sem imel zlasti priliko ugotoviti, kako zelo se ceni naš korporacijski sistem in kako premišljeno in vestno se vse zadevne naredbe izvajajo.

Od vseh številnih delovnih pogodb, ki so se obravnavale in od vseh važnih in neizogibnih vprašanj, v katerih je vladal spor med obema velikima sindikalnima organizacijama, so bili samo trije primeri predloženi razsodišču.

To znači, da organizacije same že delajo v potrebnem duhu sodelovanja in pri tem čim najbolj varujejo koristi svojih lastnih skupin.

Pokrajinskemu korporacijskemu svetu bodo slopnjema prepuščene vse važnejše naloge njegovega delokroga in njegova ureditev se bo čim dalje bolj prilagodila potrebam razmer tako, da bo mogel svojim nalogam popolnoma zadostiti.

Priznavam predsedniku, podpredsedniku, strokovnjaku in tajniku, kakor tudi vsem njihovim sodelavcem, da so svoje delo izvršili vestno in z vso vnemo.

Prav tako sem prepričan, da občutijo vsi člani sveta polno odgovornost za poverjene jim naloge ter da jih bodo znali izvesti nadvse pošteno in vestno.

Splošni gospodarski položaj

Nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju v pokrajini v dopolnitev predsednikovega poročila.

Z ozirom na posebni položaj teritorija ob zasedbi so bile in ostanejo smernice dela sledeče:

Vokvirjenje gospodarstva italijanske Slovenije v sestav Italije (kakor je poudaril predsednik — Velesejem je dejansko pomenil znaten donesek v tem pogledu). — Upoštevajoč, da tvori gospodarsko bazo poljedelsko-gozdarsko udejstvovanje: predvsem je potrebno bolj racionalno izkoriščanje že obdelane zemlje — razširjenje obdelovanja na ostalo, dosedaj skoraj neizkoriščeno zemljo, pri tem pa izvršitev potrebnih ureditvenih del. —

Izvedba bonifikacije barja za takojšen donos ter postavitev splošnega načrta za postopno izvedbo je že predvidena — preuredba živinoreje. — Ureditev sajenja, da bi prišli do, čeprav zelo omejeneme in delne, autarkije z živili v sami pokrajini. — Intenzivno izkoriščanje, vse do skrajnih meja mogoče ohranitev gozdarskega premoženja, ter čim bo mogoče, intenzivikacija pogozdovanja. — Rešitev važnega problema dobave električne energije. — Izkoriščanje nepomembnih obratujočih rudnikov, z realistično razporeditvijo, in če je potrebno z osredotočenjem vseh sil. Izvršitev racionalnega načrta za raziskavanje podzemeljskih bogastev.

Možnost izpopolnitve podjetij za izkoriščanje gozdarskega bogastva. Ureditev denarnih zavarovalnih in zadružnih zavodov — priprava pokrajine za turistični promet.

Izredne razmere, ki so nastale v pokrajini v preteklem letu so ovirale v raznih predelih izvajanje zgoraj obrazloženega gospodarskega načrta in to razumljivo v škodo prebivalstva. Vendar pa ostanejo smernice neizpremenjene.

Izredni revizijski primeri se bodo proučevali zelo vestno, kakor pač v izrednih primerih to potrebno.

Moram smatrati, da pomeni pomanjkanje korporacijske vesti, ko so po predhodnem dogovoru delodajalci in delavci zahtevali povišanje delavskih mezd ter istočasno povišanje cen izdelkov same industrije. Rekel bom, da je to izdajalstvo napram narodu in delavstvu, ki se ne sme dovoliti, tudi če bi ta moja prepoved bila nevšečna in ne — popularna. Na polju prehrane se proučujeta zlasti dve vprašanji, ki sta nad vse kočljivi, preskrba mleka in mesa.

Kolikor je v človeških močeh, ne bodo izostali v danih razmerah potrebni ukrepi, zato pa sem hvaležen vojaški oblasti za uspešno in odlično pomoč in sodelovanje.

Izenačenje cen življenjskih potrebščin s cenami, ki veljajo v ostali Kraljevini in iz tega izvirajoča poostritev nadzorstva nad cenami in neizprosen boj tako zvani »črni borzi«, ki omogoča nabavo živil za pretirane cene premožnim v škodo revnejšim slojem ljudstva, ki nam je bolj pri srcu, in ker so tu sloji oni, ki v splošnem bolj trdo delajo in imajo zaradi tega pravico, da se jim zajamčijo življenjske potrebščine, ki jim pripadajo.

Trdno sem prepričan, da se gospodarski položaj delavcev zboljša z določitvijo cen, ne pa s stalnim povišanjem plač, če povzroča tako zvišanje istočasno tudi nesorazmerno zvišanje cen življenjskim potrebščinam. To je nepotreben začarani krog, ki v prvem trenutku utegne preslepiti delovne sloje, ki pa mora neizbežno dovesti do inflacije in do gospodarskega poloma. Zadevni primeri ne manjkajo tudi v najnovejši zgodovini.

Kdor zavzema odgovorna mesta, mora resnično skrbeti za splošne koristi in ne sme oklevati postaviti se po potrebi tudi proti splošnem mnenju, če je treba varovati resnične koristi skupnosti.

Javna dela v Pokrajini

Na področju javnih del je bilo v letu 1942 mnogo izvršenega in sicer se je v ta namen uporabilo skupno 36,737.000 lir, kot sem že imel priliko omeniti.

Sporočam Vam pa, da je predviden za tekoče leto še nadaljni načrt nujnih javnih del na račun Ministrstva za javna dela in na Cestne odbore (AA. SS.) na Prometno Ministrstvo ter na Visoki komisariat.

Omenjena dela se bodo pričela prihodnjo pomlad za približno 100,000.000 z uporabo vseh delovnih sil, ki so na razpolago.

Ekscelence, drugovi, gospodje!

Čas mi ne dovoljuje, da bi še dalje navajal, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki ima Visoko čast predstavljati in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in skrbstvenem polju.

Dejstva, bolj kot besede, so dale slovenskemu prebivalstvu jasen dojem, da je Režim izpolnil dano besedo.

Napredek Pokrajine v bodočnosti

Dobro pa veste, da se ne more isto trditi o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — sprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes v službi komunistov, izvršujoč najbolj krute zločine proti ljudstvu svoje lastne krvi in uničujoč bogastva lastne zemlje, kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravi, da se za nje bori.

Časopisi so že poročali o številnih razdrtih slovenskih šolah.

Proti takim zločincem in v obrambo civilizacije se bojujejo italijanski vojaki ob sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kot je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja vaše najsvetejše premoženje, to je družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma.

Lažna propaganda bo lahko delovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kot se večkrat dogaja pri temperamentu Vašega naroda, bo ostala pa brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo srečo. Armade Osi pa imajo vedno tudi sedaj zanesljive predpostavke za dosego sigurne zmage.

Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele svoje zasluženo plačilo in bodo uničene.

Za to nam popolnoma jamčijo slavni oddelki naših oboroženih sil in še prav posebno Ekscelenca Gen. Gambara, zelo dobro znan komunistom, katere je vedno razpršil in uničil.

Vladna, vojaška oblastva in Stranka sodelujejo na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost napram onim, ki to zaslužijo zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije, oblast, ki sloni na moči in na pravici, tesno združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva napram potrebnim in napram vsem onim, ki to zaslužijo.

Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu bo takoj in neizprosno zatrto.

Za ono, kar je napravila in podarila Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost od strani slovenskega prbivalstva.

Ekscelenza, drugovi, gospodje!

Predno zaključim ta sestanek, Vas vabim, da se poklonimo spominu slavnih italijanskih vojakov in slovenskih državljanov, ki so padli na tej zemlji za pravično stvar.

Naslavljam Ekscelenci Gambari in Oborožennim Silam najprisrčnejši pozdrav poln občudovanja in Vas vabim, da se skupaj z mano najvdaneje spominjamo Njega Veličanstva Kralja in Cesarja in nepremaganega Duceja Fašistične Italije.

Pozdrav Kralju!

Pozdrav Duceju!

*

Besede Visokega komisarja so bile sprejete s kar najbolj živahnim odobravanjem, nato pa je Zvezni tajnik vzkliknil Visokemu komisarju, nakar je ta odgovoril z l'Alala Zveznemu tajniku. Takoj nato pa je bila plenarna seja Korporacijskega sveta.

Vis. komisar pri fašistični železničarski otrok

V nedeljo zjutraj ob devetih je bila v dvorani kina Sloge razdeljena fašistična befana 350 železničarskim otrokom. Razdelitev je izvedel železničarski Dopolavoro.

Pri slovesnosti so bili navzoči Eksc. Visoki komisar, general Perni, zastopnik Eksc. Gambare, Zvezni podtajnik Capurso kot zastopnik Zveznega tajnika, župan ter druge oblasti.

Slovesnost, ki jo je vodil inž. Guerra, predsednik Dopolavora, je potekala v znamenju gorečega navdušenja obdarovancev.

V sredi razdeljevanja je Eksc. Visoki komisar naslovil na železničarje in njihove družine besedo ter se spomnil številnih železničarjev, ki so padli ali bili ranjeni na svojem delovnem mestu, jim dal priznanje ter pozdrav vsem tistim, ki so znali zvesto služiti fašistični Italiji.

Zagotovil je, da fašistična vlada ne bo pozabila dela, ki ga je opravila masa železničarjev z največjo lojalnostjo. Dodal pa je tudi, da bodo najstrožje kaznovani tisti, ki ne bodo držali besede o lojalnosti.

Visoki komisar se je spomnil s pohvalo italijanskih železničarjev, ki so premeščeni v to pokrajino ter dal priznanje njihovi važni in dragoceni delavnosti.

Slovesnost se je končala s pozdravom Kralju, Cesarju, Duceju in Oboroženim Silam.

Gospodarstvo

Odtok zlata iz Zedinjenih držav. Izgube zlata Zedinjenih držav so vedno večje. V zadnjem tednu se je ameriški zlati zaklad zmanjšal za 29 milijonov dolarjev, dočim se je prejšnji teden zmanjšal za 11 milijonov dolarjev. S tem je ameriški zvezni zaklad od srede decembra lanskega leta, ko se je začel večji odtok zlata, izgubil za 81 milijonov dolarjev zlata, odkar pa se je zlata reka obrnila, t. j. od jeseni leta 1941 pa za 133 milijonov dolarjev.

Osnovanje Vrhovne zadružne zveze na Hrvatskem. Te dni je dokončal svoje delo upravni odbor Hrvatskega zadružnega sveta in je ta svet sklenil predlagati ustanovitev posebne Vrhovne zadružne zveze na Hrvatskem, ki naj bi prevzela iste naloge, ki jih je imela za prejšnjo državo Glavna zadružna zveza.

Prenos prihrankov hrvatskih delavcev iz Nemčije. Te dni so bila izdana nova določila za prenos zaslužka hrvatskega delavstva iz Nemčije v domovino. Po novih določilih lahko v letu 1943 hrvatski kmetijski delavci pošljejo domov do 100 mark na mesec, delavci in nameščenci v obrtnih podjetjih pa do 150 mark mesečno brez dovoljenja deviznih uradov.

Hrvatska hoče gojiti riž. Dobri uspehi, ki so jih imeli Madžari z gojitvijo riža, so dali podneta tudi na Hrvatskem, da so začeli proučevati vprašanje riževih nasadov. Zlasti to podpirajo industrijski krogi. Riž nameraavjo saditi predvsem v krajih, katere preplavlja Sava. Akcijo vodi zagrebška rižarna.

Železniška zveza Sofija—Skoplje. Bolgarska vlada nadaljuje tudi letos z deli na gradbi železniške zveze Gučevo—Kumanovo v dolžini 126 km. Ta proga naj bi omogočila direktno zvezo Sofija—Skoplje. Težave pri gradbi so velike, ker je treba zgraditi 39 tunelov. Računajo, da bo proga gotova v dveh letih. Po dograditvi bo vožnja iz Sofije v Skoplje trajala samo 4 ure, dočim traja sedaj čez Niš 12 ur.

Hrvatska na velesejmu v Plovdivu. Te dni je dopotoval poseben hrvatski odposlanec v Plovdiv, da pripravi vse potrebno za zgraditev posebnega hrvatskega paviljona na velesejmu v Plovdivu. Tako bo Hrvatska prvič uradno sodelovala na plovdivskem velesejmu.

Iz poročila Reichsbanke. Iz poslovnega poročila nemške državne banke za lansko leto posnemamo: za priključena ozemlja: Alzacijo, Loreno, Luksemburg, Koroško in Kranjsko, Spodnje Štajersko in pod nemško civilno upravo se nahajajoče okrožje Bialistok je smatrati vključitev teh ozemelj v nemško valuto za zaključeno. V ostalih zasedenih ozemljih niso bile potrebne posebne izpremembe v valutni politiki. Le v Grčiji so se začeli izvajati novi finančni ukrepi v svrho sanacije tamkajšnjega denarnega trga. — Vprašanja, ki so bila v zvezi z ureditvijo premoženjskega stanja bivše jugoslovanske države, so bila pprivedena k bistveni razjasnitvi s pogodbo med državami naslednicami. Ti sporazumi predvidevajo ureditev vprašanj državne imovine in obveznosti bivše jugoslovanske države, nadalje tudi smernice za likvidacijo bivše jugoslovanske narodne banke, med drugim ti sporazumi predvidevajo likvidacijo dolgov in terjatev bivše jugoslovanske narodne banke iz klirinškega prometa med državami naslednicami. Zaradi tega je upati, da bodo zadovoljeni v doglednem času upniki, ki imajo še terjatve do bivše jugoslovanske narodne banke iz nemškojugoslovanskega plačilnega sporazuma.

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Ker so petrolejska podjetja krila 7% davkov, je bila s temi stavkami prizadeta tudi država. Cardenas je skušal na vsak način preprečiti nadaljevanje stavke. Toda ne delavci, ne podjetniki niso odnehali. Zato je Cardenas sam predpisal letnih 7 milijonov dolarjev kot povišanje delavskih plač. Tuje petrolejske družbe na to seveda niso pristale, zlasti so se upirale amerikanske, ki so zagrozile, da bodo sploh zaprle vsa svoja podjetja.

To je bilo v začetku novembra leta 1937. Dva tedna pozneje je svet presenečilo poročilo, da je Cardenas dal zastopnikom družbe Mexican Eagle koncesije za izkoriščanje najbolj bogatih petrolejskih polj. Dogovor pa je predvideval udeležbo države na surovem petroleju od 15 do 35%, dobavo 12.500 sodov gorilnega petroleja za državne železnice. Nekaj dni pred podpisom te pogodbe pa je bilo odvzetih Amerikancem 850.000 oralov neizkoriščene petrolejske zemlje.

Anglija je že mislila, da je dosegla veliko zmago, gospodarsko in strateško. Kajti londonsko bančno zastopstvo družbe Mexican Eagle — Whitehall Securities Corporation — je bila istočasno velika delničarka družbe Britisch Airways, ki je bila največja zrakoplovna družba angleškega imperija za civilni promet.

Vendar ta zmaga še ni bila tako gotova. Skupina Royal Dutch je bila preveč zapletena z Anglo-Iranian družbo, pa tudi splošna angleška politika se sedaj ni mogla v Angliji več ločiti od petrolejske politike. V mesecu novembru pa je tudi Mexiko doživela važne odločitve. Prav v tem mesecu se je Italija pridružila nemško-japonskemu paktu proti kominterni. Meseca julija istega leta se je pričela nova kitajsko-japonska vojna. Na dan 3. nov. 1937, ko je Cardenas 34 podpisal zakon o vplačilu 7 milijonov dolarjev za delavske plače, je bila v Bruxellesu konferenca, na severu in v vzhodni Aziji je imela Anglija vedno več skrbi. V začetku leta 1938 je še prišla »avstrijska kriza«. Anglija v tem trenutku pač ni mogla tvegati novega spora z Ameriko.

Spor zaradi stavk in zaradi Cardenasovih ukrepov je šel dalje. Petrolejskim družbam ni preostalo drugega, kakor da posredujeta London in Washington. Cardenas je razlastil na podlagi člena 27 koncesije vseh inozemskih petrolejskih družb. Meseca marca 1938 je prevzela vso posest tujih petrolejskih družb »Nacionalna petrolejska družba Mexiko«. Akcije družbe Mexican Eagle, ki so znašale leto dni poprej 32 šilingov, so padle na 4 šilinge. Newyorške borze so tedaj doživele v resnici črn dan.

Kljub naraščajoči napetosti v Evropi je Mexiko ugriznila v to jabolko. Dočim je Washington nastopal previdno, so Angleži pošiljali ostre note. V maju istega leta je Anglija v novi noti protestirala, da država nima pravice razlastiti petrolejskih družb. Prišlo je v tem sporu tako daleč, da je Cardenas ukinil diplomatsko zastopstvo Mexike v Londonu.

Meseca maja se je dvignil proti Cardenasu general Cedillo, guverner province Luis Potosi, v kateri so bila najvažnejša petrolejska polja. 12.000 vojakov njegove zasebne vojske je korakalo proti Cardenasovi vojski. Cardenas je hotel z razgovori urediti vprašanje, a Cedillo je hotel vojno. Iz vojne, v kateri je Cardenas imel na razpolago vsa moderna tehnična sredstva za vojskovanje od radia, bombnih in lovskih letal do najmodernejšega orožja vseh vrst, je izšel Cardenas kot zmagovalec.

Amerika je skušala na drug način »ozdraviti« Mexiko. Tretjina svetovne proizvodnje srebra odpade na Mexiko. Glavni odjemalec pa je bila državna zakladnica Združenih držav, ki je za drag denar kupovala mexiško zlato. Čim so razlastili ameriške petrolejske družbe, je Amerika ustavila nakupovanje srebra v Mexiki. Kljub temu se je Mexiko bojevala naprej za svoje pravice. Mexiki je grozila še druga nevarnost. Naenkrat ni imela ladij za prevoz petroleja. Samo 17% vsega petrolejskega brodovja je bilo tedaj »neodvisnega«. In še: kdo naj sedaj kupi mexiški petrolej?

Država je bila v težkem položaju. Cardenas je dal razdeliti letake, v katerih je pozival k nabiranju dragocenih predmetov, predvsem okrasja za narodni fond, iz katerega naj bi plačali odškodnino za izgubo neprodanega petroleja. Cardenasova žena je bila prva, ki je darovala v ta namen namizne servise iz srebra, zlato in drage kamne. Pri tem so sodelovali najbolj revni, saj so bili bogataši večinoma tujci. V dolgih procesijah so hodile kmečke žene in nosile, kar so pač mogle dati od kokoši, koruze, sadja. V dolgih sprevodih so prihajali študentje s prapori, na katerih so imeli pisane odločne izjave, n. pr.: Živimo, da postanemo svobodni, ali pa umrjemo, da nehamo biti sužnji!« Te ljudske nabirke so prinesle po mexikanskih številkah 75.000 dolarjev, po ameriških pa 25.000. Po uradnih številkah je bil velik del bogastva v rokah tujcev: leta 1934 je imelo 161.000 tujcev v Mexiko 3.616,195.864 dolarjev premoženja, 17 milijonov Mexikancev pa je imelo vsega skupaj samo 3.140,804.136 dolarjev. 79% tujega kapitala pa je bilo naloženega v petrolejski industriji. Toda, tuji kapital se nabiralne akcije ni udeležil.

S temi zbirkami, ki se jih je udeležil ves narod, je delavcem vzrastel pogum. Odslej so delali naprej za staro plačo. Vendar si je država kmalu znala poiskati izhod iz te stiske. Leto 1938. ji je prineslo pogodbo z Italijo. Italija je dala Mexiki tri petrolejske ladje za tri milijone sodov petroleja. V aprilu leta 1939 je Italija kupila za dva in pol milijona dolarjev petroleja, ki ga je plačala z umetno svilo in s stroji.

Japonska je imela lastno petrolejsko brodovje in je sklenila z Mexiko pogodbo za prevoz petroleja. Japonska je dobila v zameno petrolejske koncesije. Tudi Nemčija je sklenila trgovsko pogodbo z Mexiko. Kupila je za 17.5 milij dolarjev petroleja, od tega je plačala 11.5 milij. dolarjev v strojih; v mesecu februarju leta 1939 pa je prišel v Mexiko dr. Hagemann, da bi se pogajal o reorganizaciji letalskega prometa.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 24. svečana: Matija, apostol; Sergij, mučenec; Primitiva, mučenica; Lucij, mučenec.

Četrtek, 25. svečana: Valburga, devica in opatica; Feliks III., papež; Cezarij, spoznavalec.

Novi grobovi

† **Umrl** je gospod Emil Potočnik, uslužbenec pri kinu »Sloga«. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše sožalje!

Osebne novice

= **Poročila** sta se v nedeljo 21. februarja v cerkvi sv. Družine v Mostah g. Martin Rožman, sin posestnika iz Horjula, in gdč. Marica Lipar, hči posestnika z Velike Cikave pri Novem mestu. Mlademu paru čestiamo in želimo božjega blagoslova.

Kdor je bral »Slovenčeve« članke s podpisom —d.—, ta bo z velikim zanimanjem segel po knjigi

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Cena knjigi je 4 lire. - Dobi se v knjigarnah in pri prodajalcih listov.

— **Maša zadušnica za pok. gospo Beato Šimic** se bo darovala v četrtek, 25. februarja t. l. ob sedmi zjutraj v cerkvi sv. Petra v Ljubljani.

— **V počastitev spomina blagopokojnega gospoda Humeka Martina** je daroval univ. prof. g. dr. Salvi Jenčič Društvu slepih v Ljubljani 100 lir. — Iskrena hvala!

— **Zahvala.** Elizabetna konferenca v Trnovem se zahvaljujeo za lir 100, ki jih je darovala družina g. dr. V. Pegana mesto venca na grob † g. Martina Humeka. Bog povrni!

— **Zahvala.** Vincencijeva konferenca v Trnovem se toplo zahvaljuje za lir 150, ki sta jih darovala dva soseda † g. Martina Humeka v počastitev njegovega spomina. Bog povrni!

— **Glasbena akademija** priredi v petek, 26. februarja v veliki filharmonični dvorani javno produkcijo slušateljev GA in gojencev SGŠ, oddelkov za klavir, violino, solopetje in orkestralne inštrumente. Sodelujejo slušatelji in gojenci profesorjev Trosta, Šlaisa, Trostove, Betetta, Vogelnikove in Dariana. Pričetek produkcije točno ob 18.30. Sporedi ki veljajo kot vstopnice, so na razpolago v knjigarni Glasbene Matice.

— **»Super« čaj** ustreza vaši želji po pravem ruskem (kolonialnem) čaju.

— **Vreme zadnjih dni** si je precej podobno. Že več dni imamo vsak dan lepo sončno vreme. Tudi dnevna temperatura se vsak dan spreminja približno po istih zakonih. Tako je bilo v soboto največ mraza —4.5, v nedeljo —4, v ponedeljek —4.1 in v torek zjutraj —3.5. Največja dnevna temperatura v popoldanskih urah je tudi precej stanovitna. V soboto je bilo 11.6, v nedeljo 11 in v ponedeljek 12.8 stopinj Celzija, kar je že res lepa toplota. Tudi v torek je bilo prav tako toplo. Barometer, ki je bil v ponedeljek zelo visoko, dosegel je namreč 778 mm, je v torek zjutraj padel na 772. Imamo še vedno velik zračni tlak, znamenje, da bo še lepo in pomladansko vreme. Sveti Matija, ki led razbija, bo letos brezposeln. Lahko pa se zgodi, da si bo delo napravil, nam pa led.

Iz Novega mesta

Naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Slovenčeve knjižnice« iz okolice Novega mesta vljudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenca«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenčeve knjižnice« dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

V četrtek bo izšel eden najbolj branih romanov

LORNA DOONE

Spisal R. Blackmoore.

Roman nam lepo osvetljuje razmere 17. veka, pa tudi čudovito dviga človeka v prizadevanju za prave človeške vrline, ki edine vodijo k večni zmagi v življenjskih borbah. Knjiga je ena najbolj branih v svetovni književnosti. — Knjigo boste dobili po vseh knjigarnah in trafikah v dveh delih, vezanih v eno knjigo.

Film, ki bi kmalu šel neopazno mimo nas

Od četrtka dalje vrtijo v Kinu Matici film, ki bi kmalu ostal širšemu občinstvu skoraj nepoznan. Iz naslova »Krvavo obzorje«, bi sklepali, da gre za kakšno pustolovsko dogodivščino, ki je sposobna utešiti vročekrvno radoznalost mladostnikov. Film pa je čisto drugačen. Lahko rečemo, da je to filmsko delo prava redkost v ljubljanskem kinskem programu. V njem sta namreč združeni odlična filmska tehnika z vsebino, o kateri moramo reči, da je precej nadpovprečna zlasti sodobno nad vse zadeta. Ni to film, ki ga greš gledat iz dolžnostnega čuta in z velikim strahom, da boš ob izpolnjevanju svoje idejne dolžnosti zdehal in mislil na konec. Pač pa je to delo, ki pretrese tvojo duhovnost, pa tudi vse čutne predstave ter ti stopnjuje domišljijo do prave napetosti. Ljubljansko občinstvo je to hitro spoznalo in te dni kar brez kake posebne reklame napolnjuje Matično dvorano.

Vsebina filma je sledeča: V nekem ruskem kraju strahuje ljudstvo boljševiški komisar Nikon. Njemu ob strani stoji ter izvaja njegove zapovedi mlada komunistična komisarka Darja. Že zgodaj se je oprijela revolucionarne ideje ter v boljševiških vrstah napredovala zelo visoko. Končno pa tudi ona podleže pristnosti človeške narave ter hoče zaživeti kakor človek. V mladem študentu Sergiju vidi svojega prijatelja in ljubljenega moža. Toda Sergij spada v njej popolnoma nasproten svet, zato se kmalu od nje odmakne, se poroči z dekletom iz sebi lastnih miselnih vrst. Ko Darja spozna, da je njena ljubezen brezupna, ukaže v navalu besne ljubosumnosti zapreti Sergija, njegovo ženo in taščo. Toda to je zadnje dejanje nepristne človeške narave. Sedaj bruhne na dan čustvo pristne naravskosti. Ko se zdi, da so Sergij in njegova družina zgubljeni, ubije Darja trinoga Nikonta ter reši Sergija in njegovo mlado ženo. Med vmesnim dejanjem nastopa gledališki igralec Alioša Buničev, ki pomeni gotovo najbolj izdelan lik filmskega ustvarjanja v tem delu. Osrednji točki njegovega igranja sta govor ob Jorikovi lobanji (po znanem prizoru iz Hamleta), ki pa ni mrtvaška lobanja temveč navadno nogometna žoga, ter ples, ki z njim Aljoša na brez dvoma mojstrski način pokaže zasužnjenost človeka v kolektivni boljševiški državi. V govoru ob Jorikovi lobanji drži igralec v rokah žogo, ki simbolizira človeka v komunizmu. Kakor žogo te mečejo v tem vedno obnavljajočem se vprašanju, ko gre za biti ali ne biti, kakor predmet, ki ne misli, čeprav ima dušo, dokler se ta duša ne zlomi in kakor žoga, ki ji uhaja zrak, postane navadna cunja, ki jo svojevoljni in despotični igralec zažene v kot. Še bolj nazorno in naravnost mojstrsko pa je prikazan človek kot navaden stroj v tovarni komunistične države s plesom Aljoše Buničeva. Reči smemo celo, da pomeni ta simbolični ples za človeka nekako razodetje in ne moreš mimo njega, ne da bi te zagrabil in te notranje pretresel. Obenem pa pomeni ta točka najbolj središčni prizor vsega filma ter umetnino, ki bi že sama na sebi lahko dala delu pečat mojstrovine. Tokrat je namreč bistvo komunizma prikazano brez besede, ker je Aljoša pač dobil grožnjo, da bo postavljen ob zid, če bo še kaj spregovoril v smislu, ki ne bi bil ugoden in dopadljiv komunističnemu oblastniku. Kot odgovor na to grožnjo je Aljoša dokazal, da se da s kretnjami ter sploh s telesno mimiko še bolje prikazati nesmiselnost komunizma kakor pa z besedo. Gotovo je to način, ki preseneča, ki pa je v resnici učinkovitejši od vsakega opisovanja. Buničev je s svojim telesom pokazal vso grozoto človeka-stroja, kakor si ga je monstruozno zamislil kolektivizem. Seveda je ta nastop igralca veljal življenje. Toda Aljoša gre v smrt kakor v odrešenje iz neznosnega trpljenja.

Glavno vlogo v filmu ima mlada komunistična komisarka Darja (Luisa Ferida), ki je svojo vlogo pojmovala zelo pristno in neprisiljeno Sergij (Rolf Wanka) je dobro znani igralec, ki smo ga videli že pri »Vražjih študentih« in zlasti v »Kirchfeldskem župniku«. Njegov nastop je zelo dvignil kvalitetni značaj filma, še bolj pa nastop Osvalda Valentija, ki je tokrat s svojim igranjem prodrl globoko v duhovnost ter jo znal na neprisiljen in odličen način združiti z zunanjim potekom dejanja.

Film je torej zares redko umetniško delo, ki je more vsestransko zadovoljiti in obogatiti.

Poznati podlj komunizem, njegov nauk, njegove cilje in taktiko, je nujnost časa. Vse to nam nudi v klasičnem slogu brošura

KOMUNIZEM — Njegov pravi obraz

Drobna ljubljanska kronika

»Ulica št. 15«, veseloigra v štirih dejanjih, bo uprizorjena v nedeljo 28. februarja ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. — Frančiškanska prosveta vabi svoje občinstvo, da se te zanimive igre v čim večjem številu udeleži. Vstopnice so v predprodaji že od četrtka dalje v trgovini Sfiligoj.

Na velikem koncertu Glasbene Matice, prihodnji ponedeljek, bosta izvajala vokalni del koncertnega sporeda dva najodličnejša slovenska pevca, sopranistka Valerija Heybalova in basist Julij Betetto. Ta nastop je toliko bolj zanimiv, ker je gdč. Heybalova že več let najodličnejša učenka našega prvega pevskega pedagoga, pevca izrednega daru in izobrazbe Julija Beteita. Sopranistka Heybalova bo zapela na tem koncertu najprej arijo Katjuše iz opere »Vstajenje«, ki jo je komponiral skladatelj Alfano na podlagi libreta, ki je napisan po znanem romanu velikega ruskega pisatelja in misleca. Nato zapoje Straussovo izredno občutno pesem »O kam naj najino srečo skrijem?« in Lajovčev samospev »Kaj bi le gledal«, ki spada med najboljše umotvore našega skladatelja. Rektor Betetto pa bo zapel najprej Lajovčev samospev »Iskal sem svojih mladih dni«, nato znamenito arijo in romanco iz Ponchiellijeve opere »Zaročenca« ter Gerbičev skoraj ponarodeli samospev »Pojdem na prejo«. Oba koncertanta bo na klavirju spremljal pianist Marijan Lipovšek. V ostalem nastopijo na tem koncertu violinist Karlo Rupel s spremljevanjem Zore Zarnikove, pianist Anton Trost in godalni orkester Orkestralnega društva Gl. Matice, ki šteje nad 40 članov in je pod vodstvom dirigenta L. M. Škerjanca. Podrobni spored je na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice, kjer se dobe tudi vstopnice. Nova državna taksa 10% se pobira poleg vstopnine, ki je določena na vstopnicah.

Naznanite pse

Po pravilniku o občinski taksi na pse, ki ga je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odobril z odločbo št. 233 Gab. dne 18. januarja 1943-XXI, mestno poglavarstvo poziva lastnike in rejnike, naj mu prijavijo svoje pse zaradi vpisa v pasji kataster. — Lastniki in rejniki psov morajo prijavo, ki se nanaša na datum poleženja, na spol in pasmo, na barvo in uporabo psa (za čuvaja, za lov itd.), napraviti ustno med uradnimi urami od 8 do 11.30 v izvršilnem odseku mestnega poglavarstva, Lingarjeva ul. št. 1, soba št 1 na levi v I. nadstropju, in sicer tako, da lastniki in rejniki z začetnicami priimkov A do G pridejo na vrsto 1., 2., 3., 4. in 5. marca, z začetnicami H do L 6., 8., 9., 10., 11 in 12. marca, z začetnicami M do R 13., 15., 16., 17., 18. in 20. marca, z začetnicami S do W 22., 23., 24., 26., 27. in 29. marca, z začetnicama Z in Ž ter morebitni zamudniki pa dne 30., 31. marca, 1., 2. in 3. aprila t. l. — Pse, ki so bili nabavljeni ali so dosegli starost 3 mesecev po 30 januarju t. l., morajo lastniki naznaniti v 10 dneh nato, ko so bili psi nabavljeni ali so dosegli starost 3 mesecev. — Naznaniti je treba tudi vse pse, ki ostanejo samo začasno na ozemlju ljubljanske občine, to pa najkasneje 15. dan, odkar se nahajajo v občini. Najkasneje v treh dneh je treba mestnemu poglavarstvu naznaniti **vsako spremembo**, ki se tiče psa, posebno vsako sumljivo obolenje, pogin, pobeg, zopetno vrnitev ter preselitev ali oddajo psa drugemu lastniku ali rejniku. — Psi so razvrščeni na dve kategoriji ter so v prvi skupini **psi čuvaji**, v drugi skupini pa **vsi drugi psi**. — **Značaj psa čuvaja** se prizna le onemu psu, ki stalno priklenjen na verigi varuje gospodarska poslopja ali skladišča, ki so last gospodarja. Tak pes se mora vedno nahajati izven imovinskih objektov, ki jih mora čuvati in izven stanovanjske hiše svojega gospodarja. Nadalje se značaj psa čuvaja prizna tudi onemu psu, ki vedno priklenjen na verigi varuje samotno ležečo nepremično imovino svojega gospodarja. Za samotno ležečo nepremično imovino pa se smatrajo le one posestva ali hiše, ki so, merjeno od ograje do ograje, ali če ograje ni, merjeno od stene do stene, oddaljene najmanj 50 m od sosednjih ljudskih bivališč. Za psa čuvaja se smatra samo pes, ki je vsaj 35 cm visok. Pri vseh navedenih pogojih pa je mogoče za vsako hišno številko priznati le po enega psa čuvaja. — **Občinska taksa na pse**, ki je nedeljiva, znaša za leto 1943-XXI-XXII **za pse čuvaje 25 lir, za vsakega drugega psa 100 lir.** — **Pasje znamke** oddaja po povračilu nabavnih stroškov izvršilni odsek mestnega poglavarstva v I. nadstropju Kresije v Lingarjevi ulici št. 1, ki sprejema tudi vse tozadevne prijave in naznanila. — Lastniki in rejniki psov, ki ne bi psov naznanili o pravem času ali bi jih prijavili nepravilno ter bi se kakorkoli skušali izogniti plačilu pasje takse, ali bi si na protipraven način priskrbeli pasjo znamko, bodo poleg plačila redne pasje takse kaznovani po čl. 113 zakona o odvračanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni z globo do 380 lir ali z zaporom do 30 dni. Prav tako bo kaznovan tisti, ki bi potrdilo o plačani taksi ali pasjo znamko prepustil drugemu v uporabo.

Naznanila

FRANČIŠKANSKI ODER. — V nedeljo, 28. februarja, ob 5 popoldne: **»Ulica št. 15«**, veseloigra v štirih dejanjih. Predprodaja vstopnic v trgovini Sfiligoj in na dan predstave pri blagajni frančiškanske dvorane.

RADIO. Sreda, 24. februarja: 7.30 Pisana glasba. — 8 Napoved časa; poročila v italijanščini. — 12.20 Plošče. — 12.30 Poročila v slovenščini. — 12.45 Lahka glasba. 13 Napoved časa; poročila v italijanščini. — 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.12 Orkester vodi dirigent Gallino. — 13.45 Simfonična glasba na ploščah — 14 Poročila v italijanščini. — 14.10 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini, — 14.30 Koncert šramla Ljubljana. — 15 Poročila v slovenščini. — 17 Napoved časa; poročila v italijanščini. — 17.15 Koncert Komornega dua (A. Trost — klavir, J. Slajs — violina). — 19 »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Pesmi in napevi. — 20 Napoved časa; poročila v italijanščini. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Radio za družino. 21.15 Koncert vodi dirigent Ricci, sodeluje sopranistka Hilda Cueden. — 21.50 Predavanje v slovenščini. — 22 Pesmi za vse okuse vodi dirigent Segurini. — 22.45 Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 43.

V vsako hišo »Slovenca«!

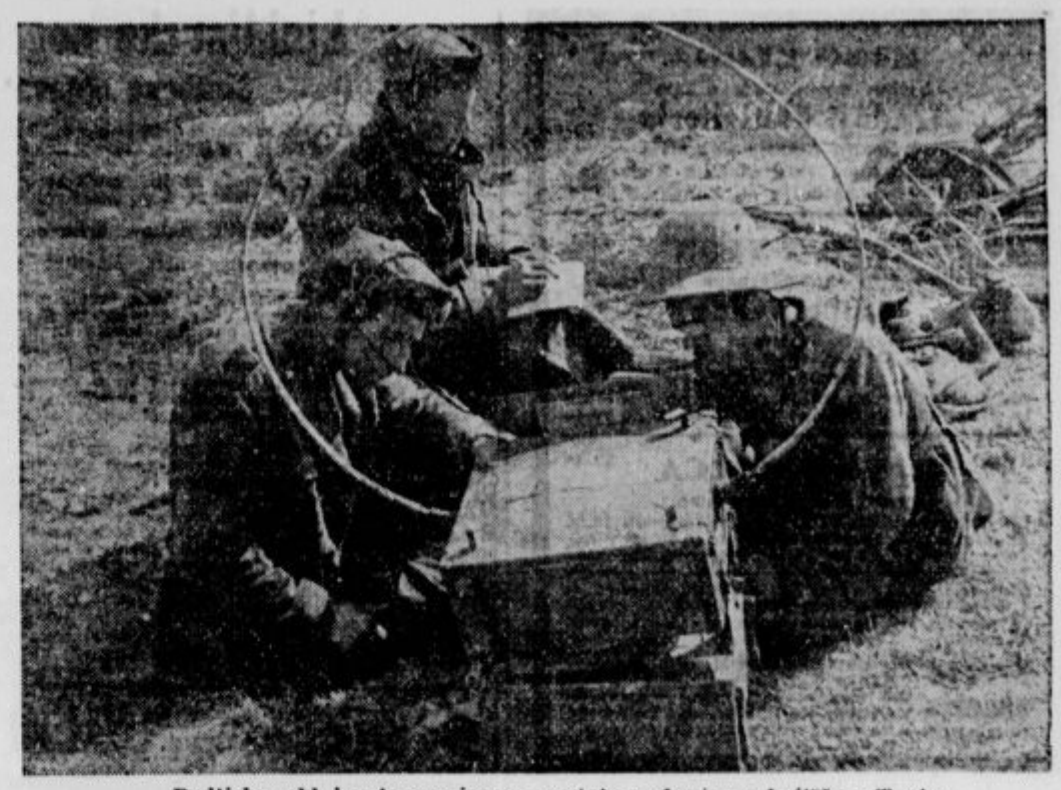

Radijska oddajna in sprejemna postaja v obratu na bojišču v Tunisu.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

O gorenjski letini poroča »Karawanken Bote«: Gorenjska ima daleko večjo potrebo raznih živil, kakor jih v tem pogledu lahko sama pridela. Leta 1941 so bile dodeljene že precejšnje množine živil z državnega ozemlja na Gorenjsko. Leta 1942 je bilo pa treba misliti na to, da se dovozne množine omeje. To se je zgodilo z načrtnim pospeševanjem pridelovanja kmetijskih pridelkov in s tem, da se je izvedel na Gorenjskem popis po istih vidikih kakor v Reichu. Na Gorenjskem pridelana živila se brez izjeme porabijo za preskrbo gorenjskega prebivalstva in še za to ne zadostujejo. Če kmetje tudi na Gorenjskem dobe oddajne predpise, naj pri tem nikar ne mislijo, da se je zgodilo to zato, da se posameznemu kmetu predpisujejo nagajive omejitve. Nasprotno! Oddajni predpisi so utemeljeni z nujnostjo zagotovitve enakomerne preskrbe vsega prebivalstva z živili vseh vrst. Izvršitev oddajne dolžnosti mora biti zaradi tega vsakemu kmetu samo ob sebi razumljiva.

Na Jezerskem je priredila ženska organizacija z mladinskimi skupinami popoldansko prireditev. Krajevni skupinski vodja Varenberger je govoril o pomenu takih prireditev. Žene in dekleta so pele pesmi in predvajale razne plese ob harmoniki. Mladinska skupina je izvedla nekaj igric.

Most pri Otočah je predmet pritožb in nezadovoljstva vaščanov iz Ljubna in Brezij. Če se bo s popravili odlašalo, pravi gorenjski tednik, bo most kmalu v takem stanju, da ga ne bo mogoče opraviti.

Nesreča tovarniškega delavca. Na kolodvoru v Bohinjski Bistrici se je ponesrečil pomožni delavec Viktor Kopovšek z Jesenic. Prekoračiti je hotel tir, pri tem pa ga je zgrabila lokomotiva in mu odrezala levo roko. Ponesrečenca so pripeljali v bolnišnico na Golnik.

Huda kazen za tatvino poštnih paketov. Pred celovškim sodiščem se je morala zagovarjati poštna uslužbenka Margareta Leu. Od oktobra l. 1941 do avgusta lanskega leta je ukradla najmanj 27 poštnih paketov, med njimi 26 vojaških. Izjemno sodišče v Celovcu je nepošteno uslužbenko obsodilo na 10 let ječe.

V Tržiču je bilo januarja šolanje žen iz Tržiča, Sv. Katarine, Sv. Ane in Ljubelja. O dolžnosti žen v vojni je govorila okrožna ženska voditeljica Kronthalerjeva, o gorenjski ženi v delovni skupnosti pa je predaval okrožni vodja dr. Hochsteiner.

S Spodnjega Štajerskega

Predavanje o Mussoliniju. V ponedeljek 22. februarja in 1. marca bo v okviru štajerskega Heimatbunda v Mariboru predaval o Mussolinijevem življenju in delu rektor Herman Wegler.

Smučarski tečaj v Šoštanju. Za mladino Šaleške doline je bil prirejen v Šoštanju smučarski tečaj. Mladeniči so tam imeli svoje taborišče ter so se vsak dan vežbali v smuku. Prav tako so imeli pouk v nemščini, streljanju, narodnem socializmu in petju. Ob zaključku taborenja so bili izbrani mladeniči, ki so nastopili pri okrožnih tekmah v Celju.

Svečanost v hrastniški steklarni. Vodstvo hrastniške steklarne je nedavno počastilo 76 svojih uslužbencev, ki so nad četrt stoletja pri podjetju. Mnogi izmed njih pa služijo pri steklarni že več kakor 30, 40 in 50 let. Najstarejši delavec v steklarni je nepretrgoma zaposlen v njej 61 let. Obratovodja je jubilantom izročil diplome in darila v gotovini. Svečanost je povzdignilo sodelovanje tovarniškega orkestra. Vodstvo podjetja je obdarilo tudi 19 novoporočencev s hranilnimi knjižicami, spomnilo pa se je tudi 22 novorojencev svojih uslužbencev.

Možje in žene na Spodnjem Štajerskem v vojni službi. V nedeljskih izdajah štajerskih dnevnikov je izšel poziv spodnještajerskih delovnih uradov o prijavi mož in žena za obrambno službo države.

Tehniška pomoč v Konjicah. Pred dnevi je bil v Konjicah sestanek mož tehnične pomoči, na katerem so predvajali tudi filme, kjer so dobili obiskovalci nazorno sliko o nalogah tehnične pomoči.

Iz Hrvaške

Potovanje hrvatskega pravosodnega ministra v Solijo. Pravosodni minister NDH dr. Artuković je odpotoval v Solijo, kjer bo podpisal sporazum sklenjen med obema državama zaradi podeljevanja pravne pomoči v civilnih in trgovskih sporih.

Smrt kanonika Matuliča. V Zagrebu je umrl po daljši bolezni katehet na ženski gimnaziji v Spalatu in časni kanonik tamošnjega kapitlja don Niko Matulič. Pokopali so ga na Mirogoju poleg pred leti umrlega brata dr. Marija Matuliča, biv. glavnega urednika »Hrvatske Straže«.

Objava notranjega ministrstva NDH. Notranje ministrstvo NDH je objavilo razglas, da bo v bodoče za vsako žrtev, ki bi nastala med potujočim občinstvom zaradi železniške nesreče, povzročene s sabotažo, ustreljenih 10 komunistov.

V očiščenih krajih oblasti NDH obnavljajo promet. V vseh krajih, katere italijanske, nemške in hrvatske čete očistijo pred partizani, hrvatske oblasti takoj obnavljajo promet. Predvsem popravljajo ceste, mostove in železniške proge. Tako je sedaj že obnovljen železniški promet na progi Priedor—Savski most in Priedor—Bosanski Novi. Prihodnje dni bo vzpostavljena železniška zveza tudi med Banja Luko in Sunjo. Hrvatska železniška uprava bo letošnjo pomlad pričela graditi tudi novo železnico med Banja Luko in Okučanimi.

Banja Luka dobi nov vodovod. Dosedanje vodovodne naprave, ki so bile zgrajene v Banja Luki že leta 1908, so že davno zastarele in niso več odgovarjale sodobnim higienskim zahtevam ter mestu tudi niso mogle dovajati zadostnih količin vode. Zato je banjaluška občina sklenila modernizirati svoj vodovod ter je v ta namen v bližnjem kraju Novoseliji odkrila več močnih vodnih vrelcev, odkoder bo sedaj Banja Luka dobivala zdravo pitno vodo v zadostnih količinah ter se ne bo več dogajalo, da bi mesto v letnih mesecih ostajalo brez vode.

Zagreb ima 17.000 stanovanjskih hiš. Po najnovejših podatkih ima danes Zagreb 17.100 stanovanjskih hiš. V to število so vračunane tako zvane divje hiše. Leta 1931 je bilo v Zagrebu 12.669 stanovanjskih hiš, leta 1941 pa 15.502.

Smrt hrvatskega podmaršala. V starosti 83 let je umrl v Zagrebu Vjekoslav pl. Petković-Batarski, podmaršal v pokoju.

Ustanovitev javne knjižnice v Banja Luki. — Ustaška mladinska organizacija je ustanovila v Banja Luki javno knjižnico, ki že sedaj razpolaga z nad 10.000 hrvatskimi in raznimi tujimi leposlovnimi deli.

Okrajne mlekarske nadzorne postaje. Zajednica za mlekarstvo v NDH je pričela po vseh okrajih v NDH ustanavljati okrajne mlekarske nadzorne postaje. Novoustanovljene postaje imajo nalogo nadzorovati proizvodnjo, odkup, predelavo in promet mleka in mlečnih proizvodov.

Nov veliki župan v Novem Sadu. Veliki župan komitata Bacs-Bodrog in mesta Sombora dr. Leo Deak je prevzel tudi posle odstopivšega novosadskega velikega župana dr. Petra Fernbacha.

Gledališče

OPERA. Sreda, 24. februarja ob 17. **»Beg iz serajа«.** Red Sreda. — Četrtek, 25. februarja ob 17: **»Zemlja smehljaja«.** Opereta. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

W. A. Mozart: »Beg iz serajа«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Selim-paša — Anžlovar, Konstanca — Ivančičeva, Blonda, njena spletična — Polajnarjeva, Belmonte — Lipušček, Pedrillo, njegov sluga — Banovec, Osmin — Betetto, vodja straže — Kos. Dirigent: A. Neffat; režiser: C. Debevec.

DRAMA. Sreda 24. februarja ob 17.30: **»Veliki mož«.** Izven. Cene od 20 lir navzdol. Četrtek, 25 februarja ob 17.30: **»Mirandolina«.** Red Četrtek. — Petek 26. februarja ob 14.30: **»Učiteljica«.** Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: **»V Ljubljano jo dajmo!«** Red B.

Opozarjamo, da se bosta vršili v petek v Drami dve predstavi, in sicer **ob 14.30 »Učiteljica«** po znižanih cenah od 12 lir navzdol, **ob 17.30** pa **»V Ljubljano jo dajmo!« za red B.** Abonente reda B na to posebej opozarjamo.

L. Prenner: »Veliki mož«. Komedija v treh dejanjih. Osebe: Praznik — Cesar, Praznikova — Starčeva, Nada — Rasbergerjeva, Zorin — Brezigar, Vrhunec — Vl. Skrbinšek, Kresnik — Nakerst, Votlina — Peček, Močarad — Kokuta, Pivnik — Kovič P., Volk — Lipah, Lisjak — Košič, Modrijan — Raztresen, Skaza — Bratina Grajšek — Blaž, Mogočnik — Drenovec, Milka — Sancinova, komisar — Gorinšek. Režiser: M. Skrbinšek; scenograf: A. Gerlovičeva.

REŠ. **KINO SLOGA** 27-31

Velika pustolovska drama

»Zadnji klativitezi«

Po romanu Emilija Salgarija

Nadaljevanje filma »Sin rdečega Korzarja«. Predstave od 14.30 dalje. — Konec ob 20.15

REŠ. **KINO UNION** 32-2

Filmsko delo iz modernega življenja

»Zapeljivka«

V glavnih vlogah: Adriano Rimoldi, Dina Sassoli, Carlo Romano in drugi...

PREDSTAVE:

ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

REŠ. **KINO MATICA** 32-41

Dva filma dnevno:

Ob delavnikih ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 »Pustolovci«. Ob delavnikih ob 16.30 in v nedeljo ob 14.30, 16.30, 18.30: »Krvava obzorja«

Pustolovci Napeta kriminalna zgodba z varietejskimi točkami, glasbo in plesom. — Camilla Horn, Ita Rina, Ivar Petrović.

Krvava obzorja Najsenzacionalnejši film sezone. Luisa Ferida v vlogi boljševiške komisarke Darja! Osvaldo Valenti, Rolf Wanka, Valentina Cortese! — Režijska in igralska umetnina

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Dekle

za vsa gospodinjska dela z znanjem kuhe, snažno in pošteno, takoj sprejmem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1221.

Služkinjo srednjih let

ki samostojno kuha, pošteno in pridno, z daljšimi spričevali, iščem. Cesta na Rožnik št. 16 (nova hiša). (b

Poizvedbe

Izgubil sem rokavico

(usnjeno) a Tržaški cesti. Najditelj dobi nagrado 30 lir. Naslov v upravi »Slovenca« pod 1234.

Izgubila sem zapest. uro

13. t. m. zvečer na potu od buffeja »Slon« do Vošnjakove ulice 20. Poštenega najditelja prosim za vrnitev iste na naslov: M. Rakovec, Vošnjakova ulica 20.

Kurivo

Premog

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5.

Tel. št. 20-59.

Prodamo

Sadje in zelenjavo

vedno sveže pošiljke nudi en gros in en detail po najnižjih cenah Antonija Baloh, Kolodvorska ulica 18, dvorišče. 1

Semena za vrt in polje

dobite v trgovini Dominik Bezenšek, Miklošičeva c. št. 6 (palača Ljudske posojilnice). (1

Kupimo

Za mačje kože

plačamo dobro ceno, kupujemo tudi kože domačih zajcev, samo velike, zimske. ROT, krznarstvo, Mestni trg 5. (k

Pisalni stroj

v dobrem stanju ali v neuporabnem, lahko tudi cirilica, stalno kupuje in plača najvišje cene. »Everest«, Prešernova 44. k

Bakren brzoparilnik

100 do 200 litrov, kupim. Medarna, Ljubljana, Židovska ulica 6.

Razno

Vloge in prošnje

v italijanščino sestavlja, prepisuje in razmnožuje, izvršuje vse informacije ter razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Obrezujem sadno drevje

in strokovno čistim. Naslov pustiti Wolfova ulica 12 pri hišniku ali pa Koblarjeva ulica štev. 5.

OKVIRJE izdelujte specialist **Wolfova 4** **KLEIN**

Potrti neizmerne žalosti javljamo vsem sorodnikom in znancem, da nas je dne 28. januarja 1943 za vedno zapustil naš predragi sin in brat, gospod

Emil Potočnik

uslužbenec pri kino »Sloga«

Molimo zanj!

Ljubljana, 22. februarja 1943.

Žalujoči starši, sestri in brat

Ljubljansko nogometno prvenstvo 1943

Službena objava nogometne zveze št. 2

Za društva, ki so za tekoče leto redno vpisana pri nogometni zvezi, veljajjo naslednja glavna določila za nogometno udejstvovanje:

a) prvenstvo I. razreda za štiri moštva;

b) prvenstvo II. razreda brez omejitve udeležencev;

c) prvenstvo rezervnih moštev brez omejitve udeležencev;

č) mladinsko prvenstvo brez omejitve udeležencev.

Prvenstva v I. razredu se bodo mogla udeležiti društva, ki bodo dokazala, da razpolagajo z igrišči. Moštva bodo igrala tudi povratne tekme in se bodo ocenjevala po točkah. Količnik golov je odpravljen. V primeru, če bo tekmovanje za prvo mesto neodločeno, bo odrejena kvalifikacijska tekma. Prvenstvena tekmovanja se bodo mogli udeležiti samo oni igralci, ki imajo športne dovolilnice za nastopanje v tekočem letu.

Prvenstvo I. razreda. Na podlagi uspehov, ki sta jih pokazala na jesenskem turnirju, sta ohlastno pripuščena k udeležbi SK Ljubljana in SK Mars. Ostala društva, ki želijo sodelovati na prvenstvu I. razreda, se morajo pismeno prijaviti do 28. februarja t. l. Če bi se jih priglasilo več kakor dvoje, se bo priredil tekom meseca marca kvalifikacijski turnir z neposrednio izločitvijo. Društvo, ki bo na prvenstvu doseglo zadnje mesto bo priključeno k II. razredu.

Prvenstvo II. razreda. K tekmam bodo pripuščena vsa društva, ki bodo v redu dostavila svoje prošnje do 28. februarja t. l. pa tudi ona, ki bodo eventualno izpadla pri kvalifikacijskem turnirju za vstop v I. razred. Prvak II. razreda bo po končanem prvenstvu pripuščen v I. razred. Društva bodo morala sporočiti, na katerih igriščih bodo odigrala svoje tekme.

Prvenstvo rezervnih moštev. K tem tekmam bodo pripuščena rezervna moštva društev, ki se udeležujejo prvenstva v I. ali II. razredu. Tekmovati bodo smeli igralci, ki niso nastopili več kakor dvakrat pri višjih razredih. To določilo ne velja za dneva, ko nastopata istočasno moštvi višjih razredov in rezerva. Igralec se ne more istega dne udeležiti dveh tekem. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Mladinsko prvenstvo. Mladinskega prvenstva se lahko udeležijo vsa društva, vpisana v nogometni zvezi, pa tudi ona, ki ne sodelujejo na prvenstvenem tekmovanju ostalih razredov. Na tekmah ne bodo mogli nastopati igralci, ki so nastopili več kakor dvakrat na prvenstvenih tekmah drugih razredov. Mladinskega tekmovanja se ne bodo mogli udeležiti igralci, rojeni pred 1. januarjem 1927. Če bo potrebno, bodo morala priložiti društva prošnji za športno dovolilnico potrdilo o rojstvu ter izkaznico. Rok za prijave bo objavljen naknadno.

Vpisovanje in pristojbine. Vpisnina za tekmovanje v I. razredu znaša 300 lir, za tekmovanje v II. razredu 150 lir, za prvenstvo rezervnih moštev 100 lir, za mladinsko prvenstvo 50 lir. Pristojbine je treba plačati v dveh obrokih: prvi obrok pri vpisu, drugi obrok pa na začetku povratnih tekem.

Nagrade. I. razred: prvak bo prejel pokal, 11 spominskih daril in nagrado v znesku 1000 lir; moštvo, ki bo doseglo drugo mesto, bo prejelo 11 spominskih daril in nagrado v znesku 500 lir. — II. razred: 1. pokal, 11 spominskih daril in denarno nagrado 500 lir, 2. 11 spominskih daril in nagrado v znesku 250 lir. — Rezervna moštva: 1. 11 spominskih daril in denarno nagrado 300 lir, 2. 11 spominskih daril in denarno nagrado 150 lir. — Mladinsko prvenstvo: 1. pokal, 11 spominskih daril in denarno nagrado v znesku 300 lir, 2. 11 spominskih daril in denarno nagrado 150 lir. Vsa ostala ocenjena moštva bodo prejela nagrado v višini 100 lir.

Opozorilo. Drugi pogoji, ki veljajo za potek prvenstvenega tekmovanja — koledarji, datumi — bodo razglašeni z zadevnimi objavami. Spričo navedenih določil veljajo redna pravila nogometne zveze, ki je pooblaščena, da jih lahko spreminja in prilagodi potrebam prvenstvenega tekmovanja.

Keopsova piramida in premikanja zemlje

Znano je, da se zemljine pomikajo proti ravniku in dalje proti jugu. Na podlagi tega dejstva je znanstvenik M. C. Sagni dognal izredno zanimivost da stoji Keopsova piramida zdaj na 29°58'55" severne zemljepisne širine, medtem ko so jo Egipčani postavili na 30. stopinjo severne zemljepisne širine. To je nastalo odtod, ker se Afrika pomika proti jugu. Isti primer vidimo pri Gibraltarju. Gibraltarski preliv je bil v dobi Tita Livija in Kornelija Nepota širok nekaj več ko 7 km, zdaj pa je širok 30 km.

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali s tolažilnimi besedami v najhujših trenutkih in počastili s svojo navzočnostjo na zadnji poti našo hčerko, gospodično

Marijo Strikberger

naša najiskrenejša zahvala!

Prav posebno zahvalo smo dolžni prečastiti duhovščini, gospodu dr. R. Neubauerju za njegovo skrbno in dolgotrajno nego, gospodični Lahajnerjevi in njenemu dekliškemu pevskemu zboru za pretresljivo žalostinko — ter vsem darovalcem vencev in cvetja. Sv. maša zadušnica bo brana v četrtek, 25. febr. 1943, ob pol 8 v farni cerkvi v Šiški.

V Ljubljani, 23. februarja 1943.

Žalujoči ostali

Zahvala

Vsem, ki ste z nami sočustvovali in lajšali bol ob težki izgubi našega srčno ljubljenega moža, očeta, deda, brata, strica, tasta in svaka, gospoda

Pristov Andreja

nadzornika telefonsko-telegrafskih linij v pokoju

mu poklonili krasne vence in šopke, in vsem, ki ste na kateri koli način počastili njegov spomin ter ga spremili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti — naša najprisrčnejša zahvala. Globoka zahvala gospodu primariju dr. Meršolu Valentinu za njegov požrtvovalen trud in pomoč ob bolezni, prečastiti duhovščini, posebno pa še gospodu p. Klavdiju za duhovno tolažbo. Sveta maša zadušnica bo darovana v petek, dne 26. februarja 1943, ob 7. uri zjutraj v župnijski cerkvi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana, Radovljica, 23. febr. 1943.

Rodbine: Pristove, Dolžanova, Bregarjeva

Zahvala

Ob svežem grobu naše dobre in nepozabne mame, stare mame, tete in tašče, gospe

Ivane Erjavec roj. Skubic

vdove po bivšem županu in posestniku v Višnji gori

smo občutili premnoge dokaze iskrenega sočutja ter prejeli številne pismene in ustmene izraze globokega sožalja, za kar izrekamo vsem in vsakemu posebej našo toplo in prisrčno zahvalo. Posebno zahvalo smo dolžni domači duhovščini in samostanski družini v Stični, v imenu katere je daroval sveto mašo zadušnico preč. g. p. Benedikt. Nadalje se toplo zahvaljujemo vsem, ki so spremili našo predobro mamo na njeni poslednji poti v tako velikem številu in molili za pokoj njene duše, kakor tudi vsem darovalcem prekrasnega cvetja in vencev ter pevcem za prekrasno in v srce segajoče žalostinke. Sv. maša zadušnica bo darovana v petek, 26. febr. ob 7 v farni cerkvi v Višnji gori.

Višnja gora, 21. februarja 1943.

Žalujoči ostali

POVEST PILOTA ŠTEFANA

77.

Šlo je. Ko bi bilo le ozemlje nekoliko bolj ravno. Tako pa se je letalo nekajkrat prav nemilo zadelo ob tla in stežka ujelo potrebni zalet. Ej, pa sem ga le toliko obvladal, da me je ubogalo. Še enkrat sva se ozrla na stari grad, kraj najinega ujetništva. Letela sva mirno.

78.

Ko bi ne bilo teh zračnih plasti. Vse izkušnje sem porabil, kolikor sem jih imel. Še nikdar nisem sam vodil letala. Zato pa me je veljalo nemalo truda, da sem letalo vzdržal v ravnovesju in v pravi smeri. Včasih se je zares šumljivo zagugalo, da me je bilo strah. Dobro, da Lia ni slutila, kako mi je pri srcu.

S. S. VAN DINE: 4

Umorjeni Kanarček

Dosedanja vsebina: Ker se v New Yorku nepojasnjeni zločini množe, se je načelnik newyorške okrožne uprave J. Markham odločil, da bo osebno vodil potrebne preiskave. Prijateljema detektivu Philu Vanceju in S. S. Van Dineju zaupa, da se pri tem še najbolj zanaša na sledove. Vance ga svari, naj vanje ne zaupa preveč, češ da zločinci nalašč napravljajo tudi napačne sledove. Še bolj nerodno pa bi bilo, če bi imel opravka z zločinom brez karšnih koli sledov. Vance mu obljubi, da mu bo v takem primeru pomagal. Nekaj dni po tem razgovoru prihiti Markham že zgodaj v Vancejevo stanovanje, kjer najde Dineja — Vance še leži — in pove, da so našli plesalko Marjeto Odell, znano pod imenom »Kanarček«, zadavljeno v njenem stanovanju in da je prišel Vanceja prosit pomoči. Zato naj ga takoj zbude.

»Brez drugega,« sem živahno pritrdil z naglico, ki je bržkone izvirala iz sebičnih nagibov. »Kanarček!« Če bi kdo preiskal celo mesto, da bi našel žrtev, ki bi razdražila občinstvo in vzbudila njegovo zanimanje v najvišji meri, bi težko mogel najti bolj primerno, kot je bila ta.

Pohitel sem k vratom in poklical Curriea, da bi mu naročil, naj takoj zbudi Vancea.

»Bojim se, gospod,« je oklevajoče dejal Currie.

»Pomirite se!« je kratko odrezal Markham. »Sam prevzamem vso odgovornost za to, da ga tako zgodaj zbudimo,«

Currie je slutil, da se je zgodilo nekaj težkega in je takoj odšel.

Nekaj minut pozneje se je prikazal na vratih Vance, oblečen v svileno bogato vezano jutranjo haljo in v copatah.

»Za božjo voljo!« nama je dejal, ko naju je pozdravil ter gledal z začudenjem na uro. »Ali še nista šla spat dečka?«

Počasi je krenil proti peči in vzel cigareto iz škatlje v florentinskem slogu.

Markham ga je pogledal; ni se mu ljubilo, da bi se šalil.

»Plesalka ‚Kanarček' je bila umorjena,« je kratko izjavil.

Vance je ostal z žveplenko v roki in me vprašujoče pogledal.

»Marjeto Odell so našli to jutro zadavljeno,« je nadaljeval Markham. Brez dvoma si tudi ti že slišal o njej. Lahko torej razumeš, kaj pomeni ta zločin. Namenjen sem, da osebno poiščem sledove v snegu. In če hočeš iti z menoj, kakor sem ti zadnjič predlagal, moraš pohiteti.«

Vance je odvrgel cigareto.

»Marjeta Odell, si dejal? Plavolasa krasotica iz Broadwaya?... Kaka škoda!« Kljub hladnemu glasu sem uganil, da ga zadeva silno zanima. »Podli sovražniki zakona in reda so se torej resno odločili, da nam ne bodo dali miru, kaj ne, stari moj? Neotesanci!... Potrpi trenutek, da si poskrbim obleko, ki bo za ta primer bolj na mestu!«

Izginil je v svojo sobo, medtem ko je Markham vzel debelo cigaro in začel kaditi, jaz pa sem odšel v knjižnico, da spravim papirje, s katerimi sem se pravkar bavil.

Ni še preteklo 10 minut, ko se je prikazal Vance popolnoma pripravljen za odhod.

»Tukaj sem, prijatelj,« je veselo dejal, medtem, ko mu je Currie podajal rokavice in palico. »Pojdimo!«

Skočili smo v avtomobil, zdrveli po Madison Avenue, nato skozi Centralpark in dospeli na 72. cesto. Stanovanje Marjete Odell je bilo na številki 184 na 71. cesti blizu Broadwaya. Ko smo se približali pločniku, nam je policist, ki je bil tam na straži, moral napraviti prehod med množico, ki se je zgrnila okrog hiše, kakor hitro je zagledala policijo.

Feathegrill, asistent Okrožnega poveljstva, je bil že v veži in je čakal svojega predstojnika.

»Neprijetna zadeva, gospod!« je potožil! Grda zadeva! In prav zdaj...! in je skomignil z rameni kakor obupan.

»Kmalu jo bomo rešili!« je dejal Markham in mu segel v roko. »Toda kako stoji zadeva. Narednik Heat mi je telefoniral takoj po vašem prihodu in mi je dejal, da je na prvi pogled zadeva videti precej težavna.

»Težavna?« je zamolklo ponovil oni. »Popolnoma nerazumljiva. Heat se vrti kakor turbina. Razrešili so ga zadeve Boyler, da bi mogel vso svojo dejavnost posvetiti temu zločinu, ki je zbudil toliko hrupa. Inspektor Moran je prišel pred 10 minutami in mu je dal uradno pooblastilo.

»Prav. Heat je izvrsten dečko,« je izjavil Markham »in brez dvoma bomo našli konec širene... Kje je stanovanje?

Feathegrill nas je pospremil do konca vrat glavne veže.

»Tukaj je, gospod,« je dejal »jaz pa sedaj lahko odidem. Zelo sem potreben, da bi se prespal. Želim vam mnogo sreče!« Nato je izginil.

Mislim, da je potrebno, da na kratko opišem hišo in razvrstitev posameznih sob, ker prav ta posebna razvrstitev je bila velike važnosti pri težkem vprašanju, ki nam ga je stavil ta zločin, vprašanju, ki se je na videz zdelo nerešljivo.

Poslopje je bilo iz kamna, štiri nadstropno, ki je v začetku bilo sezidano za eno samo družino, pozneje pa je bilo na zunaj in znotraj spremenjeno, da je zadostilo posebnim potrebam posameznih stanovalcev. Mislim, da so bila v vsakem nadstropju po tri ali štiri stanovanja; zgornja stanovanja nas zdaj ne brigajo. Zločin se je izvršil v pritličju, kjer so bila tri stanovanja in zobozdravniška ordinacija. Glavni vhod poslopja je bil obrnjen na cesto in skozi glavna vrata si prišel v obširno vežo. Na koncu veže, prav nasproti vhodu, je bilo stanovanje Marjete Odell, ki je nosilo številko 3. Približno na sredi med vhodom in njenim stanovanjem so na desni strani vodile stopnice v gornje nadstropje. Tik ob stopnicah je bila majhna čakalnica, v katero je bilo mogoče priti ne skozi vrata, ampak skozi ozek obok. Nasproti stopnjišča je v majhni vdolbini bili telefonska centrala. Hiša ni imela dvigala.

Važna posebnost v tem nadstropju je bil majhen hodnik, ki se je začenjal na koncu veže in ki je vodil od stanovanja Marjete Odell k nekim drugim vratom, ki so vodila na dvorišče na zahodni strani hiše. To dvorišče pa je bilo v zvezi s cesto po komaj meter široki uličici. Prav zaradi svoje preprostosti je ta razporeditev prostorov tako zmedla raziskovalce, da je več dni grozila nevarnost, da bo zločin ostal nepojasnjen. Medtem ko je Markham hotel vstopiti v stanovanje Marjete Odell, je iz njega prišel narednik Heath in se mu takoj približal z iztegnjeno roko. Na njegovem širokem obrazu s trdimi potezami je bilo videti, kakor da se je oddahnil.

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: Inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič